

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Hiekkavirta, E. & Henner, A. (30.6.2020). Opiskelu vaikeassa elämäntilanteessa: tuutorointi onnistuu etänäkin. *ePooki: asiantuntijablogi*.

<https://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2020063046385>

ePooki asiantuntijablogi

Opiskelu vaikeassa elämäntilanteessa – tuutorointi onnistuu etänäkin

Hiekkavirta Emmi, Henner Anja
Julkaistu 30.6.2020

Opiskelija haluaa jakaa kaunistelemattomia kokemuksiaan opiskelusta vaikean elämäntilanteen keskellä tietäen, että moni voi samaistua vastaavanlaisiin. Opettaja voi tukea opiskelijaa monin eri keinoin myös etäopetuksen aikana. Oppiakseen tuntemaan opiskelijansa opettajalla tulee olla aidon mielenkiinnon lisäksi myös aikaa tutustua opiskelijoihin.

KUVA: Lopolo/Shutterstock.com

Talvella työharjoitteluni alkaessa sain juuri tietää yhden riekaleisen lapsuuteni ja nuoruuteni kannattavista tukipilareista sairastuneen parantumattomaan syöpään. Tieto tuli minulle täysin yllättäen juuri edeltävänä päivänä harjoittelun suunnitellusta alkamisesta. Unettoman yön jälkeen

pakotin itseni harjoitteluun, mutta sitten se iski: epätietoisuus, suru ja epätoivo. Luokkatovereideni kysyessä kuulumisia purskahdin itkuun ja selitin mitä on tapahtunut. Puntaroin mielessäni, ehtisinkö näkemään läheistäni vielä neljän viikon harjoittelun jälkeen. Itkunsekaisen harjoittelupäivän aikana luokkatovereiden ja työpaikkaohjaajani kannustamana päätin, että lähdän Keski-Suomeen ja siirrän harjoittelun aloitusta. Ehdimme olla yhdessä muutaman päivän, kunnes saatoin läheiseni kädestä pitäen taivassatamaan.

Läheiseni kuoltua huomasin, että en saa sellaista tukea kotoa, mitä kaiken hullunmyllyn keskellä tarvitsisin. Tunnelma kotona oli ollut kireä ja haastava jo pitkään, joten lopulta lähes kymmenen vuoden parisuhde tuli päätökseensä. Podin samaan aikaan surua, voimakasta uupumusta, turhautumista ja katkeruutta. Mukavasta työharjoittelupaikasta ja siellä kokemastani yhteisöllisyyden tunteesta sain voimaa jaksaa harjoittelun loppuun, mutta vasta yksin jäädessäni sain aikaa läpikäydä suruprosessia kunnolla.

Opettajan, ja etenkin tuutoropettajan, tulisi seurata aktiivisesti opiskelijoiden vointia ja huomata muutokset jaksamisessa [1]. Opettajan tulisi olla helposti lähestyttävä ja luotettava, jotta opiskelija rohkenisi vaikeassa tilanteessa lähestyä häntä luottamuksellisesti. Oppiakseen tuntemaan opiskelijansa opettajalla tulee olla aidon mielenkiinnon lisäksi myös aikaa tutustua opiskelijoihin. Lähiopetuksessa opettaja näkee opiskelijan osana isompaa ryhmää ja huomaa helpommin muutokset yksittäisenkin opiskelijan voinnissa paremmin kuin etäopetuksessa.

Sitten tuli korona. Olin tarkkaan suunnitellut ja työstänyt työharjoitteluuni kuuluvaa opetustapahtumaa, jonka aiheeksi muotoutui influenssa- ja Covid-19-potilaiden kuvantaminen infektioiden torjunnan näkökulmasta. Halusin aiheen, joka on käytännönläheinen ja hyödyllinen harjoittelupaikkani henkilökunnalle ja sillä hetkellä Suomessa koronavirustartuntoja oli vasta muutama. Yhtäkkiä tilanne etenikin valtavaa vauhtia ja lopulta Maailman terveysjärjestö WHO julkisti koronavirusepidemian maailmanlaajuisesti pandemiaksi. Yritin epätoivoisesti päivittää opetustapahtuman materiaaleihini mahdollisimman ajantasaiset tiedot viruksen leviämisen- ja tartuntatavoista, mutta lopulta löin hanskat tiskiini ja annoin asian olla.

Työharjoittelun ja surun keskellä en halunnut muuttaa, joten jäin asumaan tämänhetkiseen asuntooni ja päätin, että mietin muuttoa myöhemmin. Asuinkustannukset omasta pussista siis nousivat roimasti. Kansaneläkelaitos muistutti olemassaolostaan lähettämällä yli tuhannen euron laskun postilaatikkoon koskien saamiani liiallisia opintotukia vuodelta 2018, jolloin olen luonnollisesti ollut töissä opintojeni aloitusajankohtaan saakka. Aloin selvittämään tilannetta ja skannaamaan palkkalaskelmiani tehdäkseni päätöksen oikaisupyynnön. Myöhemmin Kelalta tuli päätös. Lasku laski noin kahdella sadalla eurolla. Oli pakko mennä töihin.

Laskujen ropistessa postilaatikkoon otin niin paljon töitä kuin vain jaksoin tehdä. Samaan aikaan mielessä poltteli palauttamattomat oppimispäiväkirjat ja tehtävät, mutta kolmivuorotyö ja vanhustenhoitotyö itsessään imaisi minut takaisin work-eat-sleep-repeat-oravanpyörään, jossa ei ole minunlaiselleni hitaalle oppijalle tilaa opiskelulle. Pohdin, onko syytä lopettaa opintotuet ja tehdä vain töitä taloudellisen tilanteen tasaamiseksi, mutta työn raskaus ja opintojen etenemisen hidastuminen painoi vaakakupissa enemmän. Päädyin tekemään sijaisuuksia juuri sen verran, että saan kuun lopussa syötyä muutakin kuin kuivahtaneen puutarhani multaa.

Koulutehtävien jäädessä pikkuhiljaa enemmän ja enemmän rästiin pidin mielessäni pientä hiljaiseloa ja sivuutin kymmenet WhatsApp-keskustelut ja sähköpostit ajatellen, että uusin kursseja sitten kun elämäntilanteeni on parempi. En kehdannut kertoa opettajille, että henkinen jaksamiseni on vaakalaudalla. Toisaalta en halunnut myöskään pukea sanoiksi kaikkia niitä tunteita ja ajatuksia

mitä kävin läpi, sillä ajatusten syrjään laittaminen tuntui helpommalta vaihtoehdolta. Opintojen tauolle laittaminen olisi myös yksi vaihtoehto, mutta jääräpäinen luonteeni taisteli ajatusta vastaan.

Opettajani rikkoi radiohiljaisuuden laittamalla sähköpostia:

Hei, huomasin että sinulla on alle 100 opintopistettä — tarvitsetko apuja jonkin asian kanssa?

Purskahdin taas itkuun ymmärtäessäni, että opettajani välittää jaksamisestani ja opintojeni etenemisestä. Selitin kankean tilanteeni ja jaoimme kokemuksia ja ajatuksia. Viestittelytuokiosta sain voimaa alkaa rämpiä tehtäväsuota läpi hitaasti, mutta varmasti. Ajatus ”kyllä tästä vielä selvittää” on alkanut vahvistua.

Myös poikkeuksellisessa tilanteessa opettajan tulisi seurata opiskelijan opintojen etenemistä ja olla yhteydessä. Haastavaa ja aikaa vievää, mutta voi olla jonkun kohdalla hyvin tärkeää. Etäopetus on tullut jäädäkseen ja etenkin monimuotoryhmissä opiskelevilla sitä on runsaasti normaaliaikaanakin. Onneksi opiskelijoilla on nykyisin headset ja kamera, jolloin opettaja paitsi kuulee, myös näkee opiskelijat. Jos kaikki opetus on nauhoitettuina luentoina, voi vastaavassa tilanteessa oleva opiskelija jäädä yksin ja ilman tukea. Verkkopedagogiikka edellyttää opettajalta luovuutta ja opiskelijaa aktivoivaa lähestymistapaa. [2]

Muistoni aiemmista opinnoista lukiossa ja ammattikoulussa noudattavat tietynlaista kaavaa, jossa opettajan auktoriteetti ja päätösvalta on kyseenalaistamaton. Tehtävät palautetaan ajallaan ja jokainen kurssi on juuri se maailman tärkein, riippumatta muista samanhetkisistä kursseista tai oppilaan yksilöllisyydestä oppijana. Tehtävien myöhästyessä tai tenttien epäonnistuessa kukaan ei kysynyt syytä, vaan epäonnistuminen laitettiin laiskuuden piikkiin. Opettajani eivät ehkä tulleet ajatelleksi, että esimerkiksi lukiossa tein koulupäivän jälkeen loppuillan töitä rahoittaakseni kurssikirjani. Jokainen ihminen on yksilöllinen ja jokaisen kokema työn tai opintojen vaativuus on erilainen.

Olen läpikäynyt aiemmassa ammatissani vakavan työuupumuksen, joten tiedän oman jaksamiseni rajat. En aseta enää itselleni liian korkeita tavoitteita. Uupumus voi kuitenkin yllättää sen hiipiessä hiljalleen mukaan arkeen, mutta siihen reagoiminen ja sen itselleen myöntäminen auttaa pääsemään tilanteesta eteenpäin. Rakennan omaa amatillista polkuani hiljalleen ja opettajilta saamani ohjaus, samanarvoinen ja yksilöllinen kohtelu sekä empatia lämmittää sydänjuuria myöten. Henkilökohtaiset opetussuunnitelmat antavat mahdollisuuden suorittaa opintoja omaan tahtiin.

Vallitseva koronatilanne laittoi koko maailman sekaisin, mutta ei juurikaan vaikuta omaan arkeeni. Hoitajana käyn töissä, kuten ennenkin ja monimuoto-opetukseen jo tottuneena ainoaksi eroksi entiseen muodostui muutamien kontaktiopetusviikkojen muuttuminen etäopetuksiksi. Pitkät luentopäivät ja paikallaan istuminen ovat aina olleet minulle työlästä, joten nautin etätunneista kotona kahvia keittäen ja hulavannetta pyörittäen, luentoa samalla kuunnellen. Jos en päässyt osallistumaan tunnille töiden vuoksi, katsoin luentonauhoitteet minulle sopivana ajankohtana. Keski-Suomesta Ouluun muuttaneena opiskelu- ja työpaikan tuoma yhteisöllisyyden tunne on minulle ensiarvoisen tärkeää. Iloisia ryhmäni tapaamisia kaipaen, mutta saan ruokittua sosiaalisten tilanteiden nälkääni töissä.

Henkisen jaksamisen merkitystä ei voi sivuuttaa, mikäli aikoo pysyä työ- tai opiskelukuntoisena. Ongelmien läpikäyminen yksin on haastavaa ja raskasta, joten empatia ja vertaistuki yhteisön jäseniltä haastavassa elämäntilanteessa voi auttaa jaksamaan ja tuoda ratkaisuja tilanteen

selvittämiseksi. Flunssat kuuluvat sairastaa nyt yksin, mutta pidetään toisistamme huolta muilla keinoin.

Edellä oleva opiskelijan kertomus omasta elämäntilanteestaan on varmasti monelle muullekin opiskelijalle tuttu. Opettajan, ja etenkin tuutoropettajan, tulisi seurata aktiivisesti opiskelijoiden opintojen etenemistä ja läsnäoloa havaitakseen niissä muutoksia. Verkossa tuutorointiin on paljon erilaisia menetelmiä ja niitä sopivasti käyttäen opettaja tutustuu opiskelijoihinsa ja opiskelijat ryhmytyvät opintojensa alusta alkaen. [2] [3] Myös henkilökohtaiset HOPS-ohjaukset tarjoavat aremmallekin opiskelijalle mahdollisuuden ottaa esille vaikeitakin henkilökohtaisia asioita.

Kuten Emmen esimerkki osoittaa, pienellä kysymyksellä voi olla iso merkitys opiskelijan selviytymiseen, jopa opintojen jatkamiseen. Opiskelijan tukeminen ja huomioiminen yksilöllisesti on iso haaste opettajalle, kun ryhmäkoot kasvavat ja kontaktiopetus vähenee. Opettajan inhimillinen ja luottamuksellinen yhteydenotto voi olla se pelastava oljenkorsi.

Opiskelijoiden valmistumisella on iso merkitys oppilaitoksen opetuksen rahoitukselle, joten siitäkin syystä on tärkeää tukea opiskelijan jaksamista ja hyvinvointia kaikin tavoin.

Hiekkavirta Emmi, opiskelija, radiografia ja sädehoito
Oulun ammattikorkeakoulu

Henner Anja, yliopettaja, sosiaali- ja terveysalan yksikkö
Oulun ammattikorkeakoulu

Lähteet

[1] Guttorm, T., Hakkarainen, T., Kolehmainen, A., Mäenpää, K., Peltola, S. & Ylönen, H. (toim.) 2017. Verkko-ohjaaja. Opas ohjaukseen sekä tieto- ja neuvontatyöhön verkossa. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 38. Hakupäivä 27.5.2020. <http://urn.fi/urn:isbn:978-951-597-151-7>

[2] Kempas, E. 2019. Verkossa vai kasvokkain? Opintojen ohjaus ja tuutorointi monimuotoryhmässä. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 13. Hakupäivä 27.5.2020. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201903138809>

[3] Mäenpää, K. & Ylönen, H. 2018. Verkko-ohjaaja -hankkeessa kehitettiin monimuotoista ohjausta ja neuvontaa. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 8. Hakupäivä 27.5.2020. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201801292360>

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2020063046385>